No. 1385 Zaterdag 8 Januari 1910 27ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire. Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f0,50, voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10,— pa anja.
Un numero sol fl. 0,15.
Anuncio di 1 te 7 regel f0,50, cada regel mas 7½ cts.

Curaçao 7 Januari 1910.

Tweede Kamer.

Zitting 7 December 1909.

Verslag uitgebracht door de Commissie voor de Verzoekschriften.

Ontvangen: I. een verzoekschrift gedagteekend Curaçao, 24 September 1909, van C. Gorsira Fz. c. s., eigenaren van groote plantages in het 4de en 5de district van het eiland Curaçao, houdende verzoek het daarheen te willen leiden, dat bij de Regeering een voorstel worde aanhangig gemaakt om door een leening het Koloniaal Bestuur in staat te stellen de hypothecaire schulden van de groote plantages over te nemen en de planters van eenig bedrijfskapitaal te voorzien.

Uw commissie stelt voor dit adres ter griffie neder te leggen, ter inzage van de leden;

II. een verzoekschrift gedagteekend Curaçao, 22 October 1909, van Isidor Lonidus c. s., daglooners, houdende verzoek om in overleg met de Regeering het wel daarheen te willen leiden, dat de Curaçaosche Mijnwet, voor zoover betrekking hebbende op de op ontginning wachtende en braakliggende Sta Barbaramijn, ten spoedigste worde toegepast.

Onder bekendstelling, dat deze aangelegenheid bij de behandeling van het wetsontwerp tot vaststelling van de Curaçaosche Mijnwet in de Kamer bereids werd besproken (zie *Handelingen* 23 Febr. 1909, bladz. 1576 e. v,) stelt uw Commissie voor het adres neder te leggen ter griffie, ter kennisneming der leden.

De Vergadering vereenigt zich achtereenvolgens met de voorgestelde conclusies.

De vergadering wordt gesloten.

ONZE BEGROOTING

IN DE

Tweede Kamer.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene beschouwingen.

Dat deze begrooting later bij de Kamer is ingekomen dan in de laatste jaren placht te geschieden, wordt ook door den Minister betreurd. Hij vertrouwt dat tegen herhaling zal kunnen worden gewaakt.

Met genoegen vernam de Minister dat de keus der Regeering bij de vervulling der vacature van Gouverneur der kolonie voldoening heeft gegeven. Hetgeen in dit verband, zonder nadere toelichting, wordt gezegd omtrent den afgetreden Gouverneur, blijve voor rekening van de leden, wier meening daardoor werd weergegeven.

Van de klacht van sommige leden, dat zij uit het Koloniaal Verslag geen juist beeld van den economischen toestand der kolonie vermochten te verkrijgen, heeft de ondergeteekende niet zonder eenige bevreemding kennis genomen. Het zij hem vergund er op te wijzen dat in het Verslag van dit jaar, evenals in dat van 1908, ten aanzien van de mededeelingen over den economischen toestand het Verslag van 1907 gevolgd is en dat de inhoud van dit laatste in het Voorloopig Verslag nopens het wetsontwerp tot difinitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1908 (Zitting 1907—1908, 76 No. 3) juist om die mededeelingen werd geroemd. „Tegemoetkomende" zoo leest men daar „aan de dikwijls van uit de Kamer opgegane wenschen, heeft men blijkbaar gestreefd de economische toestanden (in het Verslag) zooveel mogelijk aan het licht te brengen. In dat streven is men geslaagd: het Verslag geeft in die toestanden een helder inzicht." Intusschen verklaart de Minister zich gaarne bereid doeltreffende middelen, die hem door de hier bedoelde leden aan de hand mochten worden gedaan om tot de door hen gewenschte verduidelijking te geraken, ernstig in overweging te nemen.

De inderdaad in sommige opzichten niet bevredigende economische toestand in 1908 is een gevolg geweest van de verwikkelingen met Venezuela en van een mislukten oogst. Er behoeft dus geen reden te zijn om over de naaste toekomst pessimistisch te denken. Ook de Minister gelooft dat economische verheffing der kolonie. mogelijk is, indien daartoe bij voortduring krachtige pogingen worden aangewend.

Dat daarbij de verhouding van de kolonie met de omliggende Zuid-Amerikaansche republieken van grooten invloed zal zijn valt niet te weerspreken. Men is, sedert de jongste verwikkelingen met Venezuela, ook in de kolonie algemeen overtuigd dat de handelsbetrekkingen niet tot dat land behooren te worden beperkt. Voorts zou ongetwijfeld de opheffing van de overbelasting, die Venezuela van den invoer uit de Antillen heft, voor d[illegible] der kolonie van groot belang zijn.

Dat ook de Regeering van oordeel is dat bij buitengewoon ongunstige omstandigheden in een bepaald jaar door werkverschaffing naar leniging van den nood moet worden gestreefd, heeft haar houding in het jaar 1908 bewezen [zie bladz. 2, tweede kolom, van het Koloniaal Verslag van dit jaar.]

Ook naar de meening van den Minister behooren de proeven op landbouwgebied van Gouvernementswege op Curaçao ondernomen of gesteund, vooral te zijn gericht op de ontwikkeling van die cultures, die voor het eigenaardige droge klimaat reeds geschikt zijn gebleken. Daarmede wil hij intusschen niet zeggen dat hij het afkeurt dat behalve tot verbetering van de bestaande cultures, nog enkele kleine, weinig kostbare proeven zijn genomen om te zien of ook andere cultures op het eiland een toekomst zouden kunnen hebben. Dat de voorlichting die ten deze verschaft kan worden door de bewoners van het eiland niet ongebruikt wordt gelaten, acht hij rationeel, al zal niet uit het oog mogen verloren worden dat de landbouw op de Benedenwindsche eilanden, volgens ter zake deskundigen, nog op zeer primitieve wijze gedreven wordt.

Op bevordering van de divi-divicultuur blijft het Bestuur bij voortduring bedacht. Zooals in het Koloniaal Verslag van dit jaar [bladz. 30 en 31] is vermeld, zijn zoowel op het hoofdeiland als op Bonaire, vele divi-divi-boomen op gouvernementsgronden van parasietplanten gezuiverd en gesnoeid. Naar de ondergeteekende vertrouwt zal deze maatregel de vatbaarheid voor ziekten hebben verminderd.

Voor zoover den Minister bekend, zijn geen andere proeven tot ontvezeling van sisal genomen als die op welke de in het Voorloopig Verslag aangehaalde bladzijde van het Koloniaal Verslag van dit jaar is vermeld. Wat de vooruitzichten van de sisalcultuur betreft, kan de Minister mededeelen, dat in October jl. hier ter stede een maatschappij is opgericht met het doel om landbouwondernemingen in de kolonie te exploiteeren, in hoofdzaak ter uitoefening van die cultuur. Twee van de oprichters der maatschappij, de heeren J. W. van Aalst, directeur eener Surinaamsche Cultuurmaatschappij en J. H. J. Hamelberg, gepensionneerd Curaçaosch hoofdambtenaar, hebben zich onlangs naar de kolonie begeven, ten einde ter plaatse den aanvang van de werkzaamheden der maatschappij voor te bereiden.

De vraag of wel steeds de voor landbouwdoeleinden geschikste perceelen domeingrond voor tuintjes worden uitgegeven en of de voorschriften betreffende de onteigening wel uitvoerbaar zijn, kan bevestigend beantwoord worden. Het in het Voorloopig Verslag aangegeven denkbeeld om eenige op goede gronden gelegen groote plantages aan te koopen, ten einde ze in kleine perceelen uit te geven, is reeds in toepassing gebracht. Uitvoerige bijzonderheden daaromtrent zijn vermeld in hoofdstuk L, § 4, van het Koloniaal Verslag van dit jaar.

Bij resolutie van 30 Juli jl. No. 489, benoemde de afgetreden Gouverneur, naar aanleiding van een tot het bestuur van de Curaçaosche Hypotheekbank gericht schrijven van 25 plantage-eigenaren op Curaçao, een commissie ten einde na te gaan:

1o. den toestand van den grooten landbouw in de kolonie;

2o. de redenen waaraan het is toe te schrijven, dat er plantagehouders zijn, die hunne geldelijke verplichtingen niet geregeld nakomen;

3o. of er termen zijn om door het verleenen van Gouvernementswege van goedkooper landbouwcrediet dan thans het geval is, in den geest als door belanghebbenden is aangegeven, steun te verleenen aan het groot landbouwbedrijf, en zoo ja, op welke wijze dit zou kunnen en dienen plaats te vinden;

4o. welke gevolgen het verleenen van een dergelijken steun voor de koloniale kas zou hebben, en zoo deze gevolgen tijdelijk van nadeeligen aard zouden zijn, welke algemeene belangen een zoodanig nadeel zouden wettigen.

5o. welke gunstige gevolgen ten opzichte van den algemeenen economischen toestand der kolonie van een eventueel van Gouvernementswege te nemen maatregel verwacht zullen mogen worden.

Tot lid en voorzitter der commissie werd de tegenwoordige Gouverneur benoemd en tot leden de voorzitters van de hoofdcommissie van aanslag voor de grondbelasting op Curaçao, van de Kamer van koophandel en nijverheid, van de spaar-en beleenbank, van de Curaçaosche hypotheekbank, van de Curaçaosche maatschappij tot bevordering van landbouw enz., alsmede de districtsmeesters van het 2de en 3de, en van het 4de en 5de district. Uit den aard der zaak dient de Minister zijn oordeel over de onderwerpelijke aangelegenheid op te schorten totdat hij zal hebben kennis genomen van het door deze commissie uit te brengen rapport en van de voorstellen waartoe het den Gouverneur aanleiding mocht geven.

Met genoegen heeft de Minister ontwaard dat voldoening werd uitgesproken over de goede reresultaten van den damaanleg. Zooals o. a. uit art. 39 van deze begrooting kan blijken, bestaat het voornemen om op doortastende wijze met dien aanleg voort te gaan.

Ook de ondergeteekende betreurt het dat de in het Voorloopig Verslag bedoelde touwslagerij, waarvoor pita-vezel de grondstof leverde, niet is kunnen blijven bestaan. Wellicht gaat de hierbedoelde industrie een betere toekomst te gemoet, indien de plannen van de sisalmaatschappij, waarvan hierboven sprake is, slagen. Voor het verstrekken van het in het Voorloopig Verslag bedoelde onderwijs ziet de Minister vooralsnog geen termen.

De Minister kan niet toegeven dat het Gouvernement de vlechtindustrie onvoldoende zou steunen. In de eerste plaats toch wordt reeds gedurende verscheidene jaren aan de Curaçaosche maatschappij tot bevordering van landbouw enz., die onverpoosd, o. a. door het inrichten van cursussen, de vlechtindustrie poogt te verbeteren, van Gouvernementswege subsidie verleend. Voorts heeft het Bestuur, toen in 1908 het strooheodenvlechten in verband met de verwikkelingen met Venezuela uit gebrek aan grondstof stilstond, voor de vlechtsters, uit Colombia betrokken stroo beschikbaar gesteld. Eindelijk werden dezer zomer op Gouvernementskosten vier bekwame Curaçaosche hoedenvlechtsters naar de te Amsterdam gehouden Middenstandstentoonstelling gezonden, ten einde de industrie meer bekend te maken en van de op de tentoonstelling opgedane ervaring nut te doen trekken. Het door den vertegenwoordiger der kolonie op de tentoonstelling, den heer A. Charlouis, uitgebracht rapport, hetwelk aan de Kamer is toegezonden om als supplement bij het Koloniaal Verslag te worden gevoegd, bevat een aantal voorstellen tot verbetering van de industrie, waaronder ook een voorstel betreffende het verkrijgen van de beste grondstof. Met belangstelling ziet de ondergeteekende het oordeel van den Gouverneur over deze voorstellen te gemoet.

Voor de beantwoording van de vraag, welke de plannen van het Gouvernement zijn ten opzichte van de phosphaatmijnen van Santa Barbara, veroorlooft de Minister zich te verwijzen naar de in het Voorloopig Verslag bedoelde beschouwingen van zijn ambtsvoorganger. Volgens bericht van den Gouverneur zal met het mijnbouwkundig onderzoek ter voorbereiding van de onteigening der mijnen zoo spoedig mogelijk een aanvang worden gemaakt. Aangezien de steenkool, bedoeld op bladz. 42, tweede kolom, van bijlage Q van het Koloniaal Verslag van dit jaar, op particulieren grond is aangetroffen, kan, voor zoover het heden betreft, met het oog op art. 622, alinea 3, van het Burgerlijk Wetboek voor de kolonie, en voor zoover de toekomst aangaat met het oog op art. 10 der Curaçaosche Mijnwet, noch van gouvernementsexploratie, noch van gouvernementsexploitatie van die delfstof sprake zijn.

De voornemens van het Koloniaal Bestuur ten aanzien van de uitgifte van concessiën voor steenkolenmijnontginningen, welke zoolang de zooeven genoemde wet niet in werking is getreden door de voorschriften van de koloniale verordening van 5 Mei 1899 (*Publicatieblad* no. 16), gewijzigd bij die van 27 Januari 1900 (*Publicatieblad* no. 14), wordt beheerscht, zijn den Minister niet bekend.

De verzekering van de toekomst van Curaçao in verband met het in gebruik nemen van het Panamakanaal heeft ook de volle aandacht van den Minister. De in het Voorloopig Verslag genoemde geschriften over dat onderwerp waren hem bekend. Het komt hem intusschen raadzaam voor de verwachtingen niet te hoog te spannen. Wel mag als zeker worden aangenomen, dat door de opening van den nieuwen verkeersweg het scheepvaartverkeer in de Caraibische Zee belangrijk zal toenemen, maar of Curaçao daarvan den grooten invloed ten goede zal ondervinden, dien velen verwachten en die volgens sommigen de haven van Willemstad zelfs tot een wereldhaven zal maken, is nog een open vraag.

In Juni j.l. werd door het Koloniaal Bestuur aan de heeren F. W. Everts, gepensionneerd majoor van het leger in Nederlandsch-Indië en I. M. Leezer, kapitein der infanterie, beiden te Breda, vergunning verleend tot het doen van de noodige opnemingen, opmetingen, boringen, enz. om te onderzoeken op welke wijze de haven van Willemstad en het daarmede verbonden Schottegat geheel in orde kunnen worden gemaakt, zooals voor de groote scheepvaart zal blijken noodig te zijn. Dit onderzoek, dat door twee ingenieurs wordt ingesteld, moet vóór den 4den Juni 1910 zijn afgeloopen. De Regeering wenscht af te wachten, welke de resultaten van het onderzoek zullen zijn en welke plannen genoemde concessionarissen daarop zullen gronden, om daarna te overwegen wat voor haar zelf ten deze te doen staat.

Klachten omtrent de werking van het nieuwe belastingstelsel zijn der Regeering in de laatste tijden niet meer ter oore gekomen. Wellicht is de verklaring van dit feit hierin te zoeken dat de bedoelde werking bij nader inzien niet zoo ongunstig blijkt te zijn als velen aanvankelijk hadden gemeend. Wellicht ook houdt het verband met de overtuiging, dat het Bestuur de uitvoering der verordeningen nauwkeurig gadeslaat en bereid is verbeteringen aan te brengen waar die noodig blijken. Zoo is op 23 September jl. [P. B. no. 40) eene verordening tot stand gekomen tot wijziging van de artikelen 5 en 6 der Grondbelastingverordening 1908, strekkende om de heffing van grondbelasting van gebouwde eigendommen te herzien.

Elk eiland heeft thans zijn eigen regeling. De ondergeteekende vertrouwt dat de bezwaren tegen een te hoogen aanslag van de primitieve woningen op Aruba daardoor zullen zijn opgeheven. Ook is hij overtuigd dat het Bestuur niet zal nalaten de noodige voorstellen te doen tot wijziging van de Gebruiksbelastingverordening 1908, wanneer de belasting van paarden op Bonaire inderdaad tot ongewenschte gevolgen leidt.

Naar de meening van den Minister zal aan een eigenlijke vertegenwoordiging van de onderhoorige eilanden in den Kolonialen Raad in ieder geval uitbreiding van het zelfbestuur op de eilanden dienen vooraf te gaan. Immers men behoort, naar het hem voorkomt, in zaken als deze van onderen te beginnen. Hij meent daarom die vertegenwoordiging voorloopig ter zijde te kunnen laten en zulks te eerder omdat de wijze waarop de Koloniale Raad in zijn tegenwoordige samenstelling de belangen der onderhoorige eilanden behartigt, niet tot redelijke klachten aanleiding geeft. Zijn ambtsvoorganger wees hierop reeds in zijn Memorie van Antwoord nopens de begrooting voor het loopende dienstjaar. [Gedrukte Stukken 1908—1909, 82, No. 3, bladz. 3].

Ten aanzien van het zelfbestuur op de onderhoorige eilanden neemt de Minister hetzelfde standpunt in als zijn voorganger. De gedachtenwisseling daarover met het Koloniaal Bestuur is sedert het vorige jaar hervat, doch nog niet beeindigd.

Nu blijkens het Voorloopig Verslag, ook na de mededeeling van den Minister Idenburg in de zooeven aangehaalde Memorie [bladz. 4] dat uitvoering van het denkbeeld om de notulen der raden van politie, als bijlagen van het Koloniaal Verslag, af te drukken bij nader onderzoek minder aanbevelenswaardig gebleken was, opnieuw van verschillende zijden op publicatie van de notulen is aangedrongen, verklaart de Minister zich bereid om het overleg over deze zaak met het Koloniaal Bestuur te heropenen.

Artikelen.

1ste Afdeeling.

Gewestelijk bestuur.

Art. 2. De raming is gehandhaafd op dezelfde som, als daarvoor in de

laatste jaren is beschikbaar gesteld, nl. f 10250. — De overschrijding van dit bedrag in 1908 met f 16329.— werd veroorzaakt door de kosten van uitrusting en overtocht van tijdelijk personeel in verband met de invoering van het nieuwe belastingstelsel, de verbetering van het visscherijbedrijf en het mijnbouwkundig onderzoek, alsmede doordat een grooter aantal ambtenaren in vasten dienst dan gewoonlijk met verlof wegens ziekte vertrokken of daarvan terugkeerden, waaronder enkelen met groote gezinnen.

Onder normale omstandigheden zal ook in volgende jaren met het thans geraamde bedrag kunnen worden volstaan.

Waarom eenige leden vreesden, in het groote verschil tusschen de raming voor 1910 en het in 1908 uitgegeven bedrag eene aanwijzing te moeten zien, dat de regeling dezer zaak het uitdeelen en onthouden van gunsten niet uitsluit, is den Minister niet wel verklaarbaar. Het komt hem voor dat eene dergelijke, door niets gestaafde verdachtmaking, beter achterwege ware gebleven.

IVde AFDEELING.

Eeredienst en onderwijs.

Uit de in het Voorloopig Verslag bedoelde bijlagen van het Koloniaal Verslag blijkt, dat reeds door het uitloven van prijzen, het vertoonen van lichtbeelden en dergelijke maatregelen naar vermindering van schoolverzuim wordt gestreefd. Die prijzen hebben onder andere bestaan uit een paar schoenen, of stof voor een kleedingstuk. Vooral in dezen vorm heeft het uitloven van prijzen reeds veel tot vermindering van het schoolverzuim bijgedragen.

Stelselmatige schoolvoeding en schoolkleeding, ook in normale tijden, acht de Minister niet wenschelijk.

Kinderarbeid wordt alleen voor St. Martin en St. Eustatius als een der oorzaken van het schoolverzuim opgegeven. Volgens de meening van het hoofd der school te Philipsburg vindt evenwel de kinderarbeid aldaar zijn grond niet in de door sommige ouders voorgewende armoede, maar in hunne verregaande onverschilligheid voor het onderwijs gepaard aan hebzucht.

Of er termen bestaan voor het verleenen van gouvernementssteun aan een begaafden jongeling, die behoefte heeft aan beter onderwijs dan in de kolonie is te verkrijgen en daartoe naar het moederland gaat, zal telkens als het geval zich voordoet overwogen moeten worden. Voor het nemen van eene principieele beslissing bestaat naar de meening van den Minister geen reden.

Art. 14. Het kerkgebouw van de Roomsch-Katholieke Gemeente aan de Overzijde vereischt belangrijke herstellingen. De gemeente, die weinig draagkracht bezit, zal daarvoor, ook al ontvangt zij het voorgestelde subsidie, een niet onaanzienlijk bedrag, nl. ± f 14 000 te betalen hebben. De gouvernementsbijdrage vertegenwoordigt dus slechts een klein gedeelte van de totale kosten. Met het oog op een en ander meent de Minister dat deze post, die door den Kolonialen Raad zonder bespreking en zonder hoofdelijke stemming werd aangenomen, zonder bezwaar kan gehandhaafd blijven, al is hij van oordeel, dat het verleenen van een geldelijke ondersteuning als de hier bedoelde uitzondering behoort te blijven.

Art. 15. De vereischte gegevens om een specificatie te maken van het bedrag dat voor subsidie aan bijzondere scholen wordt besteed, zijn hier te lande niet aanwezig. Evenmin zijn hier te lande andere opgaven voorhanden van de bevoegdheden van het onderwijzend personeel aan de openbare en de gesubsidieerde scholen dan in den uitgewerkten en toelichtenden staat en in bijlage G van het Koloniaal Verslag voorkomen. De Minister is echter bereid den Gouverneur te verzoeken om die bijlage voortaan zoo te doen inrichten, dat de verlangde gegevens daaruit duidelijk en overzichtelijk blijken.

Of de behoefte der bijzondere scholen aan onderwijzend personeel niet zou kunnen worden ingekrompen door samenvoeging van jongens en meisjes in dezelfde klassen, is van hieruit niet te beoordeelen.

Indien verhooging van de subsidiën voor de bijzondere scholen inderdaad noodzakelijk is, zal zulks zeker den Gouverneur niet ontgaan. Voor den ondergeteekende bestaat er geen aanleiding om stappen te doen tot wijziging van de nog zoo kort geleden in werking getreden nieuwe Curaçaosche onderwijsverordening (*Publicatieblad* 1907, n° 5) door de totstandkoming waarvan langdurige moeilijkheden een einde werd gemaakt.

Vde AFDEELING.

Plaatselijke kosten.

Art. 19. Tegen de aanbevolen stationneering van den landbouwkundige op een der Bovenwindsche eilanden bestaat naar de Minister vermoedt het bezwaar dat die ambtenaar niet voor langen tijd op het hoofdeiland zou kunnen worden gemist.

Art. 22 De vraag of de pest thans in Venezuela geweken is kan de ondergeteekende bevestigend beantwoorden. Voor 1910 behoeft mitsdien niet op buitengewone maatregelen te worden gerekend.

Art. 23 Uit de cijfers, vermeld in hoofdstuk G van het Koloniaal Verslag, blijkt dat het aantal vrouwelijke verpleegden in het krankzinnigengesticht op ultimo December 1908 12 meer bedroeg dan in den aanvang van dat jaar. De oorzaak van deze toeneming is den Minister niet bekend.

Aruba.

Voor den uitslag van de vergelijkende proeven met het stoken van hout en steenkool bij de bereiding van aloëhars, veroorlooft de Minister zich te verwijzen naar hetgeen onder het hoofd „Proeven van bereidingswijze met steenkolen als brandstof" is medegedeeld in het als bijlage S in het Koloniaal Verslag opgenomen rapport van den districtmeester J. J. BEAUJON omtrent de proeven met cultuur en bereiding van aloë, alsmede naar hetgeen op bladz. 29 van dat Verslag onder het hoofd „Aloëcultuur" is vermeld.

De resultaten van de vennootschap tot ontginning van goud, zilver en koper, welke hare werkzaamheden aan het einde der maand December van het vorige jaar aanving, blijken uit de „Curaçaosche Courant" van 17 September jl. In het 2de kwartaal 1908 werden van het eiland uitgevoerd 17,467 KG. goud, ter waarde van ongeveer f 27 946 en 1,566 KG. zilver ter waarde van ongeveer f 60.

Zooals uit de Memorie van Antwoord van den Gouverneur op het Voorloopig Verslag van den Kolonialen Raad blijkt, heeft de Gouverneur, in verband met de plannen tot bestendiging van het bestaande radiotelegrafische walstation op het eiland Curaçao en tot oprichting van zoodanige stations op de eilanden Aruba en Bonaire, aan de Regeering hier te lande het denkbeeld in overweging gegeven, om, met het oog op het bijzonder belang dat de scheepsmacht te allen tijde kan hebben bij een verzekerde radiotelegrafische gemeenschap met Curaçao, te dien aanzien een afzonderlijke regeling in het leven te roepen, waarbij tegen eene vaste vergoeding 's jaars bijzondere bepalingen ten opzichte van de scheepsmacht, in verband met het gebruik van het station op Curaçao, zouden worden vastgesteld. Tevens heeft de Gouverneur inlichtingen gevraagd omtrent de inrichting en de te ramen bedrijfskosten van de beide andere stations.

Een en ander is bij het Departement van Marine in studie genomen, ook met het oog op de mogelijkheid om in plaats van een jaarlijksche bijdrage voor de bediening van de stations, althans voorloopig, marinepersoneel ter beschikking te stellen.

Aangezien dat onderzoek nog niet geheel beëindigd is, kunnen de uitgetrokken memorieposten thans nog niet in definitieve veranderd worden.

Bonaire.

De moeilijkheden, die de visschers van Bonaire ondervinden van het Venezolaansche zoutmonopolie, zijn aan de Regeering bekend. Indien het mogelijk blijkt in den bestaanden toestand verbetering te brengen, zal zij zeker niet nalaten de daartoe noodige stappen te doen.

St. Martin.

Voor zoover den Minister bekend bestaan er geen proefvelden voor de katoencultuur op dit eiland en werd van Gouvernementswege steeds zaad van goede hoedanigheid verstrekt (zie o. a. bladz. 18 van het Koloniaal Verslag van 1905.)

St. Eustatius.

Het hoofd der school is meer dan vijf jaren op St. Eustatius gevestigd en zal dus ongetwijfeld de Engelsche taal reeds lang machtig zijn. Deze onderwijzer werd echter kort geleden tijdelijk op Curaçao te werk gesteld om zich in het slöjd-onderwijs te bekwamen. Of zijn tijdelijke vervanger Engelsch verstaat is den Minister niet bekend. Hoewel in de laatste jaren zooveel mogelijk het Nederlandsch als voertaal bij het onderwijs wordt gebruikt, is ook de Minister van meening, dat kennis van het Engelsch, dat op het eiland algemeen gesproken wordt, voor het schoolhoofd onmisbaar is.

Dat de gevangenis verbetering zou behoeven is den Minister niet gebleken.

Het denkbeeld om in de behoefte aan geneeskundige hulp te voorzien door op het eiland bij toerbeurt een officier van gezondheid van marine te detacheeren, lijkt den Minister niet voor verwezenlijking vatbaar, al was het alleen maar omdat het niet zou aangaan dien officier gedurende maanden aan zijn eigenlijken werkkring te onttrekken.

Saba.

Door den Gouverneur werd bij de begrooting voor het loopende dienstjaar voorgesteld twee scholen te bouwen, nl. één te Bottom en één te St. Johns. De Koloniale Raad besliste evenwel, dat slechts één school zou worden gebouwd en wel te St. Johns. Op grond van het advies van den Raad van Politie, dat de school beter op hare plaats zou zijn te Bottom en dat in elk geval eerder de te St. Johns wonende kinderen naar Bottom ter school zouden worden gezonden dan omgekeerd, werd nader besloten tot oprichting van de school in laatstgenoemde plaats.

Aangaande den aanleg van een steiger aan de Ladderbaai kan de ondergeteekende geen andere mededeelingen doen dan te vinden zijn in noot 216 van den uitgewerkten en toelichtenden staat.

Geheele kolonie.

IIIde AFDEELING.

Plaatselijke kosten.

Art. 130 *bis* en 131. Omtrent de regeling van den dienst van het nieuwe stoomschip kan de Minister nog geen mededeelingen doen. Hij vermoedt dat de dienstregeling ongeveer zal overeenkomen met die van de *Christiansted*, het stoomschip dat vroeger de gemeenschap tusschen de eilanden onderhield. Dat vaartuig deed per maand tweemaal een reis naar ieder der eilanden Aruba en Bonaire en eenmaal naar de Bovenwindsche eilanden, waarbij dan tevens het Deensche eiland St. Thomas en het Britsche eiland St. Cristopher werden aangedaan. Van de nieuwe regeling verwacht het Gouvernement geen andere voordeelen dan van de stoomvaartverbinding door middel van de *Christiansted* werden ondervonden, te weten voor het Gouvernement zelf meer aanraking met de onderhoorige eilanden onderling, vooral tusschen de twee eilandengroepen. Tot de aanschaffing van een eigen stoomschip werd overgegaan, nadat pogingen om in de plaats van de *Christiansted*, waarover het Bestuur op 1 October 1908 de beschikking verloor, een ander stoomschip te huren of den dienst tegen het genot van subsidie aan eene reeds bestaande of daarvoor op te richten maatschappij over te dragen, waren mislukt.

Inderdaad heeft de Minister gemeend dat uit de aanneming van de verhoogde bedragen voor verzekering en afschrijving de goedkeuring zal volgen van de uitgaven, welke met die verhooging verband houden.

Art. 133. Voor den geopperden twijfel of de aangevraagde bedragen tot opheffing van de visscherij wel voldoende zullen zijn, ziet de Minister geen grond.

IVde AFDEELING.

Pensioenen, enz.

Zooals door den toemaligen Minister van Koloniën in de Memorie van Antwoord nopens de Curaçaosche begrooting voor het dienstjaar 1905 (Gedrukte stukken 1904—1905 81, no. 23 bladz. 8 werd medegedeeld, is de vraag of, en zoo ja op welke wijze het aangroeien van de pensioencijfers der West-Indische koloniën is tegen te gaan, onderworpen aan het deskundig oordeel van den Wiskundigen Adviseur van het Departement van Koloniën, prof. dr. P. VAN GEER. Het verzamelen van de voor dit onderzoek noodige gegevens is zeer tijdroovend geweest en zelfs nu kan nog niet over al het gewenschte materiaal worden beschikt. De Minister hoopt evenwel, dat nieuwe regelingen van de genoemde pensioenen in het volgende jaar tot stand zullen kunnen komen en dat daarmede op den duur eene vermindering van de pensioencijfers zal worden verkregen.

———(o)———

President Taft's Boodschap.

Nieuwe tariefcommissie.

Hier aangaande zegt de President dat de nieuwe tariefwet hem machtigt om een commissie te benoemen, om hem in verbinding met 't departement van Staat bij te staan in de administratie der minimum- en maximum-clausul, alsook de ambtenaren van 't gouvernement in de administratie der geheele wet. Hij heeft de macht om de commissie op te dragen een lijst en encyclopedie te maken van al de termen die in de wet gebruikt en de artikelen die erin vervat zijn, en om inlichtingen te verschaffen betrekkelijk de kosten van productie van zulke goederen in 't land zelf en in den vreemde.

Daarom heeft hij een commissie benoemd van drie leden en ze opgedragen al de bovenbeschreven plichten te vervullen. Dit werk zal misschien twee of drie jaar vorderen, en daarom vraagt de president aan 't congres een jaarlijksche toelage om dit werk te kunnen voortzetten. Het zal van groot nut en belang zijn, telkens wanneer 't congres het wijs zal oordeelen de tarieven te herzien.

„Zoo de feiten, zeide de president, door de tarief-commissie verschaft, van zulk een karakter zijn, dat zij toonen dat de rechten door de tegenwoordige wet geeischt, te hoog zijn volgens de principeen van protectie, zooals deze in het plan der overwinnende partij bij de laatste verkiezing beschreven zijn, dan zal ik niet aarzelen de aandacht van het congres op dit feit te vestigen. Niets echter stremt zoozeer de zaken en den loop der welvaart, als een dreigende revisie der tariefwet, en zoo na een zorgvuldig onderzoek de feiten waarop zulk een revisie kan ondernomen worden, niet voor handen zijn, dan dunkt 't mij onverstandig deze te beproeven."

Bezuiniging in 't Departement van Oorlog.

In het belang van de onmiddelijke bezuiniging en om het vooruitzicht van een deficit heeft de president een vermindering geeischt in de begrooting voor het departement van oorlog voor het komende jaar, die de totaal begrooting zal reduceeren tot een bedrag 45 millioen minder dan het laatste jaar. Dit kon slechts geschieden door nieuwe plannen af te wijzen en allen vooruitgang in krijgszaken voor een jaar op te heffen. Om dezelfde reden gelastte hij dat het leger niet tot zijn tegenwoordige sterkte zou gerecruteerd worden. Deze maatregelen kunnen slechts tijdelijk zijn, totdat de inkomsten in beteren staat zijn en de kwestie van de doelmatigheid van een bepaalde militaire politiek aan het congres kan voorgelegd worden.

De wetten die de organizatie van de strijdmachten in geval van oorlog regelen, moeten noodzakelijk herzien worden, om de organizatie zóó te wijzigen dat zij een kracht ontwikkelt, die over de talrijke takken meer gelijkelijk verdeeld is. De omstandigheden te verklaren waarop deze meening steunt, zou te veel tijd vorderen en daarom wordt dit uitgesteld tot de eerste de beste gelegenheid om hieromtrent een speciale boodschap aan het congres te zenden. De Secretaris van oorlog vestigt de aandacht op 'n tal van noodzakelijke veranderingen in het leger, die allen de goedkeuring van den president wegdragen, doch het punt waarop hij de meeste klem legt, is de noodzakelijkheid van een eliminatie-wet, die een wijze bepaalt, waarop de verdiensten der officieren bij hunne bevordering eenig effect zullen hebben, en waardoor de bevordering van allen kan verhaast worden door de verwijdering van een bepaald getal der minstwaardigen. „Want, zegt hij, er zijn in ieder leger, en zeker in het onze, een aantal officieren, die zeker hun plicht niet zoozeer verzuimen dat zij reden geven voor een krijgsraad of voor ontslag, maar die toch niet zulk een bekwaamheid toonen voor het hoog kommando, dat zij hun blijven in den actieven dienst om bevorderd te worden rechtvaardigen. Daarom moest er een bepaling gemaakt worden, waardoor zij op 'n zeker gedeelte van hun soldij, dat met de lengte van den diensttijd aangroeit konden verwijderd worden."

De kustverdediging in de Ver. St. laat niets te wenschen over en is in sommige opzichten krachtiger dan onder de tegenwoordige omstandigheden noodig is om een vijandige vloot het binnendringen van de verdedigde havens te beletten. Er is echter één plaats waar een versterking der verdediging noodig is, en dat is de mond der Chesapeake-baai, waar men heeft voorgesteld een kunstmatig eiland te maken voor een fort, dat een vijandige vloot zal beletten om deze meest belangrijke strategische operatie-basis aan de heele Atlantische en Golf-kusten binnen te dringen. De president hoopt dat een wet zal worden aangenomen om deze versterking te bouwen.

Basis te Pearl Harbor.

De militaire en marine-commissie verklaart eenstemmig dat het onverstandig zou zijn om groote onkosten te maken voor een marine-basis en station op de Philippijnen en sprak zich uit ten gunste van een basis te Pearl Harbor bij Honolulu.

Dit ontslaat echter niet van de noodzakelijkheid van de betrekkelijk geringe uitgaven om de kustverdediging op de Philippijnen, die thans op 't eiland Corregidor en elders in aanbouw is en een kolenstation te Olongapo waar het drijvend dok Dewey is, te voltooien. De president hoopt dat deze aanbeveling aan de discussie over de verdiensten van de Manilla-baai en Olongapo als marine-station een eind zal maken.

De terugkeer der vloot van haar reis om de wereld, in krachtiger conditie dan toen zij uitvoer, is een belangrijke gebeurtenis zoowel voor de burgers van Amerika als voor de marine-autoriteiten der wereld. Naast de ver-reikende gevolgen op de persoonlijke en diplomatische betrekkingen in de landen die de vloot bezocht, heeft deze reis er ook veel toe bijgedragen om den eerbied voor de Amerikaansche vloot en het nationaal prestige te verhoogen.

„Ons personeel, zegt Taft, uit al de deelen des lands gerecruteerd is jong en krachtig en vertegenwoordigt den nationalen geest. Het is bovendien, volgens mijn begrip, geschikt om spoedig voor de moderne oorlogsschepen afgericht te worden. Onze officieren zijn ernstig en ijverig in hun ambt, doch het is een betreurenswaardig feit dat de hoogere officieren te oud zijn voor de verantwoordelijkheid der moderne vloot, en dat de admiraals niet jong genoeg den vlagge-rang bereiken om een volkomen oefening in hun plichten als vlag-officieren te bekomen." Daarom geeft de president op 't voorbeeld van zijn voorgangers deze behoefte aan 't Congres in overweging. Overeenkomstig de noodzakelijkheid van bezuiniging heeft hij een besnoeiing in de uitgaven voor de vloot gelast tot een bedrag van 38 millioen minder dan 't vorige jaar en de vraag voor den aanbouw van nieuwe schepen beperkt tot twee eerste klas slagschepen en één reparatie-boot.

Rechtspleging.

De betreurenswaardige langzaamheid in de administratie der civiele en crimineele wetten heeft de aandacht getrokken van Commissies der Amerikaansche balie-vereeniging en van vele staats-balie-vereenigingen. „Volgens mijn oordeel, zegt Taft, is een verandering in de gerechtelijke proceduur met 't oog op de vermindering der kosten voor private procesvoerders in civiele gevallen, en een vergemakkelijking van den spoed van zaken en de finale beslissing in civiele en crimineele gevallen, een der grootste behoeften in onze Amerikaansche instellingen.

„Ik twijfel er geen oogenblik aan, gaat hij verder, dat veel van het onwettig geweld en de wreedheid die zich in het lynchen openbaart, direkt te wijten is aan de onzekerheid en onrechtvaardigheid, die uit de langzaamheid, in proces voeren, oordeelen en de uitvoering hiervan door onze hoven voortkomt."

Dit slaat zoowel op de rechtspraak der Staats-als der federale hoven en misschien zijn bij deze laatste de gebreken minder dan bij de eerste. De snelheid waarmede zaken aan de Engelsche gerechtshoven worden afgehandeld geeft aan de langzaamheid der Amerikaansche een schijn van archaisme en barbaarschheid. De proceduur aan de federale hoven zou aan de Staatshoven een voorbeeld kunnen geven.

Daarom dringt de president er op aan door een Statuut de proceduur te vereenvoudigen en de jurisdictie van het Hoogste gerechtshof te besnoeien door ze te beperken tot wettelijke en constitutioneele kwesties. Onder de tegenwoordige wetten staat de billijkheids-en admiraliteits-proceduur in de federale hoven onder de contrôle van 't Hoogste Gerechtshof, doch in den drang der zaken, waar aan dat hof onderworpen is, is 't onmogelijk dat een radikale hervorming in de federale billijkheids-proceduur kan gebracht worden.

Daarom beveelt hij een wet aan die den president de macht geeft een commissie te benoemen om de wets-en billijkheids-proceduur der federale hoven in eerste instantie, het recht van appèl van deze hoven op de hoven van appèl en het Hoogste gerechtshof, de kosten die in zulke proceduur aan de private procesvoerders en de publieke schatkist worden opgelegd, te onderzoeken, en een plan te maken om de proceduur zooveel mogelijk te vereenvoudigen en te bespoedigen en voor onbemiddelde procesvoerders zoo goedkoop mogelijk te maken.

Postkantoor-deficit.

Het Jaarlijksche dificit in 't departement van 't postwezen wordt voor een groot gedeelte veroorzaakt door de lage port van 1 cent per pond op tweede klas postzaken, die niet alleen nieuwsbladen, maar ook tijdschriften en periodieken bevatten. Het actueel verlies dat voortkomt uit 't verzenden van deze zaken bedraagt $ 63.000.000 per jaar. De gemiddelde kosten van vervoer zijn meer dan negen cent per pond. Een groote besparing kan er gemaakt worden, ten bedrage van meer dan de helft van het verlies, door de port op tijdschriften en periodieken te verhoogen.

Deze zijn veel zwaarder dan nieuwsbladen en bevatten een veel grootere proportie advertenties, van stof om te lezen en de gemiddelde afstand van vervoer is drie en half maal zoo groot.

Het tweede wat in het departement de aandacht verdient is de wezenlijke noodzakelijkheid van een postspaarbank. De overwinnende partij sprak zich te harer gunste uit en ofschoon het voorstel in vele deelen des lands tegenstanders vindt, ben ik toch, zegt Taft, overtuigd dat het volk deze banken verlangt.

Scheeps-subsidie.

Op 't voetspoor van zijn voorganger geeft hij het Congrès ernstig in overweging een voorstel tot Scheepssubsidie, met betrekking tot de vestiging van lijnen tusschen de Atlantische zeekust en de oostelijke kust van zuid-Amerika, zoowel als van de westkust van de Ver. St. naar zuid-Amerika, China, Japan en de Philippijnen. Hij hoopt dat dit voorstel wet zal worden.

Met betrekking tot 't gebied van Alaska vraagt hij dat er een bepaling gemaakt worde krachtens welke de president een gouverneur en een uitvoerenden raad zal benoemen wiens leden gedurende den tijd van hun officie op 't territorium zullen resideeren en wetgevende macht zullen bezitten voldoende om 't territorium wetten te geven volgens zijn tegenwoordigen groei.

In verschillende departementen is op de noodzakelijkheid gewezen van een wet betreffende het onderhoud der nationale bronnen, doch dit onderwerp is van zoo groot belang dat het eene meer gedetailleerde en meer uitgebreide bespreking vereischt. Daarom zal de president spoedig een speciale boodschap aan het congres zenden, betreffende de verbetering der waterwegen, de verbetering en irrigatie van dorre, half dorre en moeraslanden, 't behoud der bosschen, en de bebossching van nieuwe vlakten, etc.

Blanke-Slavinnen-handel.

Met grooten spijt moet hij erkennen dat het onderzoek van het bureau van immigratie en andere informatie-bureaux geleid heeft tot de overtuiging van de dringende noodzakelijkheid van een additioneele wetgeving en grootere activiteit om dit kwaad te onderdrukken. Hij gelooft 't constitutioneel om onder straffe het vervoer van personen voor immoreele doeleinden langs nationale en Staatslijnen te verbieden, en door een som van $ 50.000 vast te stellen om door den Secretaris van Handel en arbeid voor speciale inspecteurs gebruikt te worden, zal het mogelijk zijn hen die voor dien handel verantwoordelijk zijn tot aanklacht en overtuiging te brengen onder een federale wet.

Er schijnt geen reden te bestaan waarom niet alle bureaux en kantoren die met de publieke gezondheid te doen hebben — het medisch departement van leger en vloot natuurlijk uitgezonderd — tot een bureau n. l. het Bureau van Publieke gezondheid zouden vereenigd worden.

Ten slotte beveelt hij 't Congres dringend aan om een wet te maken, die eischt dat de candidaten voor de verkiezingen van leden van het Huis van afgevaardigden en gecommiteerden in hun verkiezingscampagne in een eigen kantoor-en opgave doen van al de ontvangen bijdragen en uitgaven in de campagne voor zulke verkiezingen en deze wet uit te strekken over alle verkiezingen die constitutioneel onder contrôle van het congres vallen.

Cárica Papaya.

Onder dit opschrift schrijft de Heer O. Sperber te New-York in de laatste aflevering van: DER TROPENPFLANZER het volgende, dat ook misschien voor onze Kolonie van eenig belang kan zijn:

„Een ieder die in de tropen gewoond heeft, herinnert zich stellig de Papayavruchten, de zoo smakelijke boommeloen. Weinigen zullen evenwel vermoed hebben, dat deze vrucht ook een zeer duur en gezocht geneesmiddel levert. Tot heden, komt er op de Amerikaansche markt slechts een zeer onvoldoende hoeveelheid van dit artikel, zoodat het met 3 tot 4 dollar per pond betaald wordt.

Het is echter niet zoo heel eenvoudig dit geneeskrachtig artikel te krijgen; het eischt eenige oplettendheid en wat praktische oefening. De methode, zooals ik die op mijn reizen heb leeren kennen, is als volgt:

Zoodra de vruchten iets meer dan half rijp zijn geworden, geeft men ze, nog steeds aan den boom hangend, een kleine insnijding en het sap, wat er uitdruppelt, vangt men in kommen of iets dergelijks op. Dat gegaarde sap wordt in de open lucht gedroogd. Dan verdikt het en vormt een geelachtige of geelbruine massa; die wel iets lijkt op de arabische gom, die men in de apotheek koopt.

In geen geval mag dit sap door kunstmatige verwarming worden gedroogd, daar op die wijze de geneeskrachtige eigenschappen van het sap geheel verloren gaan en het voor den handel totaal waardeloos wordt.

Door het sap er aan te onttrekken hebben de vruchten niets te lijden. Men kan ze, tot ze rijp zijn, aan den boom laten hangen en daarna als naar gewoonte ermee handelen. Gemiddeld geven de vruchten van 16 boomen een pond gedroogd sap.

Het is zonder twijfel, dat menige planter met het winnen van dit nevenproduct een niet geringe bijverdienste kan behalen, zonder dat daaraan bijzondere uitgaven verbonden zijn. Aan verkoop zal het dit product zeker niet ontbreken, daar de hoeveelheid, die er tot nu toe van op de markt komt, geheel ontoereikend is en de vraag er naar steeds toeneemt. Ik persoonlijk ken in New-York een firma, die jaarlijks 1000 pond verbruikt en alleen met de grootst mogelijke moeite die hoeveelheid bij elkaar kan krijgen.

De cultuur van de papaya is, zooals elke planter in de tropen weet, hoogst eenvoudig; de plant vereischt geen verpleging of opmerkzaamheid. Het best gedijt zij op vochtigen, niet te zwaren boschgrond en draagt meestal tweemaal s' jaars vruchten. —De gevaarlijkste vijanden voor de inzameling van dit sap zijn de mieren en de regen. Zoodra regenwater met het bijeenvergaarde sap in verbinding komt, wordt het onbruikbaar en verliest totaal alle marktwaarde. Om deze reden eigenen zich regenarme streken met kunstmatige bevloeing nog het allerbeste voor deze cultuur."

Nieuwsberichten.

Curaçao

Installatie.

In plechtige, buitengewoone zitting van het Hof van Justitie werden Maandag ll. de Edelgrootachtbare Heeren Mr. J. B. Gorsira, Mr. C. S. Gorsira en H. J. T. Boomgaart geïnstalleerd respectievelijk als Procureur generaal, Lid van het Hof en Griffier.

De plechtigheid werd bijgewoond door den Hoogedelgestr. Heer Gouverneur, vergezeld van zijn Adjudant, als mede door vele Dames en Heeren en een overtalrijk Publiek.

Nadat de zitting door den Voorzitter van het Hof was geopend verklaard, en de nieuw benoemd en waren binnengeleid, sprak het eerst de Advocaat generaal, de Heer L. v. d. Veen Zeppenfeldt, en vroeg als vertegenwoordiger van het Openbaar Ministerie voorlezing der benoemingsbesluiten en van het proces verbaal der eedsaflegging. Nadat de voorlezing dezer stukken door den wn. Griffier was geschied, richtte de Voorzitter Mr. Ph. de Haseth Evertsz het woord tot de nieuw-benoemden en verzocht hun daarna de voor hen bestemde zetels in te willen nemen, verklarende dat zij wettig waren geïnstalleerd. Nu verkregen achtereenvolgens de nieuw benoemden het woord, waarna nog de Heer H. H. R. Chapman hun namens de Balie gelukwenschte.

Er werd dien ochtend door het Hof een ridderlijk tournooi gegeven in de welsprekendheid, en iedere ridder bracht zijn eeresaluut aan den Heer Gouverneur, ZHEG huldigend als Procureur-generaal, waarna zij elkander kransen toe wierpen van lof en eer.

Het was een historische zitting door het buitengewone felt dat drie leden van het Hof tegelijk geïnstalleerd werden en daarenboven alle drie geboren Curaçaonaars waren.

Receptie.

Meer dan 300 gasten vulden Dinsdagavond de groote zalen van het Gouvernementspaleis. Een prettige, ongedwongen geest heerschte er, gul en minzaam was de ontvangst van den Gastheer.

Benoemingen.

Tot Koloniaal Ontvanger is benoemd de Heer H. Statius Muller, hoofdcommies ter Gouvernementssecretarie, tevens archivaris.

De nieuwbenoemde Griffier van het Hof, de Heer H. J. T. Boomgaart werd tijdelijk belast met het Gouvernementssecretariaat, terwijl de Heer C, A. F. Hellmund, benoemd tot hoofdcommies ten Gouvernementssecretarie, tevens archivaris, tijdelijk het Griffierschap zal waarnemen.

Onze gelukwenschen.

Eerste Kamerverkiezing.

Mr. H. Barge (R.-K.), oud-lid van de Tweede Kamer en oud-Gouverneur van Curaçao werd tot Eerste Kamerlid voor Overijsel gekozen met 25 st. van de 46. Jhr. mr. J. Röell (vrij-lib.), oud voorz. der Tweede Kamer, verkreeg 19 en het oud-Kamerlid, de heer H. H. Van Kol (S. D. A, P.) 2 stemmen.

Velen op Curaçao zullen er zich met ons over verheugen, dat onze Kolonie in den Heer Mr. Barge een warmen pleiter vinden zal voor hare belangen in de Eerste Kamer.

Van harte wenschen wij den Heer Mr. Barge geluk met zijne eervolle verkiezing tot Lid der Eerste Kamer.

Havenverkeer.

Van 16—31 Dec. liepen onze haven binnen:

Stoomschepen	13	
Goeletten	27	
Bijlanders	20	
Brik	1	
Totaal	61	schepen.

Dat maakt met de eveneens 61 schepen, gedurende de eerste week van December binnengeloopen, voor de geheele maand een totaal van 122 schepen.

In het afgeloopen jaar 1909 was het verkeer in onze haven als volgt:

Januari:	148	schepen
Februari:	115	„
Maart:	132	„
April:	126	„
Mei:	120	„
Juni:	131	„
Juli:	120	„
Augustus:	132	„
September:	109	„
October:	111	„
November:	91	„
December:	122	„
totaal	1427	schepen.

In 1908 bedroeg dit getal 1145.
In 1907 „ „ „ 1379.

Wij vestigen er nogmaals de aandacht op, dat in onze rubriek niet worden opgenomen de kustvaarders noch de visschersvaartuigen.

Volgens 't Koloniaal Verslag 1909 deden onze haven aan:

in 1908 1657 vaartuigen met gezamenlijken inhoud van 1.176 744 M³.

in 1907 1576 vaartuigen met 1.576.986 M³ inhoud en

in 1906 1474 vaartuigen met 1.717.856 M³ inhoud.

Regenval

Gedurende de maand November.

		mM.
Fort Amsterdam		324.8
Plantage	Knip	345
„	Klein Sta. Martha	299.8
„	Siberie	211.6
„	Cas Chikitoe	264.7
„	Gr. St. Joris	206
„	Fuik	173.8
	Hoffi abao	498.7
	Sta. Rosa	215
	Beekenburg	168.3
„	Noordkant	227

Dr. Boeke.

Prof. dr. J. Boeke aanvaardde Woensdag 15 Dec. officieel zijn ambt als hoogleeraar in de ontleedkunde aan de Rijksuniversiteit te Leiden met een rede over: De menschelijke Anatomie in haar verhouding tot de Vergelijkende Anatomie en Ontwikkelinggeschiedenis.

Stadsreiniging.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiskalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd:
102 ratten en
225 muizen.

Vreemdelingen verkeer.

Gedurende het jaar 1909 vertrokken van hier naar elders 5885 passagiers, waarvan 47 Curaçaonaars naar Maracaibo, en 16 naar Tucacas, die aldaar werk kregen.

Aangekomen passagiers van elders 4727.

Honden.

Als niet voorzien van gemerkte halsbanden, werden 81 honden opgevangen en afgemaakt.

Strafzaken.

Wegens dronkenschap, het bezigen van onzedelijke woorden en het plegen van ongeregeldheden op de openbare straat, werden gedurende het vorige jaar gearresteerd, 269 manspersonen en 62 vrouwspersonen.

Buitenwegen.

Door de vele en aanhoudende regens hebben de buitenwegen natuurlijk zeer veel geleden, vooral in de benedendistricten. Hier en daar is het een ware modderpoel, waar de trekdieren bijna met hun wagens niet door kunnen komen.

Meermalen hebben wij vroeger opgemerkt, dat het Departement van Openbare Werken steeds wachtte met herstel der wegen tot den drogen tijd.

Was dat wel praktisch?

De zachte, weeke grond veroorzaakt aan het vervoer in den regentijd veel ongemak, en als men in den drogen tijd nu weer gruis werpt over de harde wegen, maken de paarden en ezels opnieuw een zwaren tijd door.

Waarom niet in den regentijd gruis geworpen over de zachte wegen. De steenen dringen er dan met een weinig aanstampen gemakkelijk in, en het vervoer wint er bij, zoowel in den regen- als in den drogen tijd.

Muziekuitvoering.

Morgenavond ten half acht op het Molenpein.

Wij vestigen de aandacht op niet minder dan drie nieuwe uitvoeringen. Een mooi Nieuw-Jaars geschenk van de Militaire Kapel.

Programma.

1. Le Puy de Dóme.	Marsch	Regent.
2. Le Calife de Bagdad.	Ouvert.	Boiel'dieu.
3. Do, re, mi.	Polka (1 uitv.)	R. Boskaljon.
4. Ernani.	Final y tereeto del 4o. acto.	Verdi.
5. Peach Brandy.	Marsch [1 uitv.]	R. Wibier.
6. Fantaisie sur Faust.		Gounod.
7. Les Petits Oiseaux.	Valse pour Picolo (1 uitv.)	Douard.
8. El Jambu.	Danza.	Pasarel.

Werkstaking der Muzikanten.

Buitenland.

BELGIE.

De ziekte van Koning Leopold.

Omtrent den toestand des konings (Maandagmiddag 13 December.) en zijn bediening schrijft het „H. v. Antwerpen."

„De koning heeft al zijn tegenwoordigheid van geest en zijne gewone wilskracht behouden. Hij is zijnen toestand volkomen bewust en is op alle gebeurtenissen voorbereid.

„Hij is besloten alles te doen of te ondergaan wat de geneesheeren hem vragen.

Hij ontveinst zich het gevaar eener operatie niet; maar toen men hem er met bedekte woorden over sprak, antwoorde hij, „Goed ge zult mij opereeren en zoo haast mogelijk."

„'t Is de koning die zelf gevraagd heeft, te biechten en de volle bediening te ontvangen. Z. M. voegde er bij: „En wacht er niet mee, tot ik niet meer in staat ben met volle bewustzijn te handelen."

Om 3 uur, zooals wij reeds zegden, kwamen prinses Clementine en de gravin van Vlaanderen in de ziekenkamer, waar zich ook bovengenoemde hofambtenaren bevonden.

„Eenige minuten later kwam in een hofrijtuig de zeereerw. heer pas-

toor-deken Cooreman, die onder zijn mantel het H. Sacrament en de H. Olie droeg.

„Prins en prinses Albert kwamen bijna gelijktijdig aan en woonden de indrukwekkende plechtigheid bij.

De koning lag uitgestrekt op zijn veldbed en volgde de ceremoniën met aandacht en ingetogenheid.

„Juist kwam in de verte een fanfare aan; een ordonnance-officier snelde er heen, om te zeggen, wat er omging, en de muziek zweeg onmiddelijk.

„Om kwart over 4 uur was de plechtigheid afgeloopen en verlieten de leden der koninklijke familie het paviljoen.

„'t Is de koning die zelf gevraagd heeft berecht te worden door „zijnen pastoor," den deken van Laeken.

„Om half 6 kwam Z. E. Cardinaal met Mgr. den Proost, aalmoezenier van 't hof, te Laeken aan.

Zijne Eminentie is ongeveer twintig minuten bij den koning gebleven."

Over de operatie schrijft het „H. v. A.":

„Zooals wij reeds meldden, wou de Koning al de voorafgaande noodzakelijkheden kennen en gaf, daarover sprekend met de geneesheeren, bewijzen eener bovenmenschelijke wilskracht.

—Men zou hebben gezegd, bevestigde de baron Goffinet, dat de Souverein zelf de operatie voorbereidde.

„Eenige minuten vóór de operatie zei hij tot dokter Thiriar:

— Mijn beste dokter, ik vertrouw mij heelemaal aan u toe. U hebt er de verantwoordelijkheid van. Volgens uwe aanwijzingen zal de bewerking geschieden.

„En zich tot baron Goffinet wendend."

— Mijn beste baron gij hebt de bevelen des Konings ontvangen. Docter Thiriar zal de operatie leiden. Zeg het aan ieder.

„Alvorens men hem in slaap deed onderhield de koning zich met den zeereerw. heer pastoor—deken Cooreman, die hem moed insprak.

—Dank u, waarde deken, voor uwe aansporingen, doch ze zijn overbodig; ge ziet dat ik zeer kalm ben, vooral gelaten. Ik dank u niettemin voor uwe goede diensten en uwe voortreffelijke woorden.

„De koning drukte den eerw. heer deken de hand en deze verliet werkelijk ontroerd het vertrek."

Toen strekte de koning zich uit en de dokters Stienon en Goossens gingen over tot de chloroformiseering."

„Dit gebeurde op gemakkelijke wijze. Na 10 minuten was de koning gevoelloos. Dan werd de koning op zijn ligstoel naar 't aanpalend vertrek gebracht, waar de andere geneesheeren waren, om de operatie te doen.

„Enkele seconden na de operatie werd de koning wakker en dokter Thiriar zei:

— Majesteit het is gedaan.

— Het is alsof ik ben ingeslapen. Ik heb niets gevoeld.

— En nu, voegde Dr. Thiriar er aan toe, zeg niets meer, Majesteit, en slaap.

„En de koning sliep in.

„Dokter Thiriar wenschte Dr. Depage geluk over de snelheid en de vaardigheid waarmede hij had gewerkt.

Vanaf heden zal de koning mogen eten en drinken wat hij wil, als er geen verwikkelingen voorkomen.

„Dokters Thiriar en Depage zullen den nacht in het paleis doorbrengen."

„Tijdens de operatie verloor de Koning weinig bloed. De pols klopte op geen onregelmatige wijze.

„De operatie duurde eigenlijk tien minuten. Geen gezwel dus had de koning, geen kankerachtige aandoening. Slechts eene gedeeltelijke verlamming van het ingewand."

De Maasbode van 17 December publiceerde een reeks belangrijke telegrammen over

Den dood van koning Leopold.

Brussel, 17 Dec- (R. O.) De koning is heden nacht om 2 uur 35 overleden.

Brussel. 17 Dec. [R. O) Baron Goffinet deelde zelve de officieele doodstijding mede, terwijl hij herinnerde, dat er gisteren nog alom vertrouwen op herstel heerschte. De koning is gestorven aan verstopping in de bloedvaten. Baron Goffinet vertrok onmiddelijk naar Brussel om het bericht aan de leden der koninklijke familie mede te deelen.

Brussel, 17 Dec. (R. O.) Alles had in den vooravond een normaal gunstig verloop gehad, toen tegen 2 uur 20 min in den morgen de koning plotseling den dokter riep en zeide: „ik bezwijk, dokter".

Onmiddelijk op deze woorden trad de dood in.

De dokter probeerde nog morphine-inspuitingen doch zonder succes.

Prins Albert en prinses Clementine kwamen op het palmenpavillioen ongeveer 25 minuten na het overlijden. De ministers werden door telegrammen gewaarschuwd.

De opper-ceremoniemeester, de privé secretaris van den koning, de pastoor en deken van Laeken en baron August Goffinet kwamen dadelijk naar het paviljoen.. Prins Albert omhelsde den koning, terwijl hij heftig weende.

Brussel, 17 Dec. (R. O.) De koning werd dezen nacht opgepast door twee liefdezusters, die zich in de kamer naast de ziekekamer ophielden.

Toen de kreet: „ik bezwijk" weerklonk was de toestand des koning reeds zeer slecht.

Gisteren had Z. M., in een onderhoud met baron Goffinet gesproken over een plaatsje aan de Riviera om daar eenige weken te gaan doorbrengen tot volkomen herstel; de vorst was in een zeer prettig humeur, ofschoon de opzwelling aan den voet ernstiger geworden was. De geneesheeren bleven vol goeden moed, ofschoon zij eenig voorbehoud maakten ten opzichte van den hartslag, die zwakker werd en daardoor onrust verwekte.

Baron Goffinet telegrafeerde aan prinses Louise den dood haars vaders. De koning schijnt den wensch geuit te hebben naar een hoogst eenvoudige begrafenis.

Baron Goffinet geeft den journalisten verlof met een paar woorden den dood des konings aan te kondigen. Hij zegt, dat de koning nog met een kalme uitdrukking op het gelaat op zijn bed uitgestrekt lag.

De geheele koninklijke familie omringt weenende het sterfbed. De ministers zijn verwittigd. Op dit oogenblik is men bezig het lichaam te balsemen.

Alle journalisten waren uiterst ontevreden over de schaarschte der mededeelingen door de autoriteiten van het Hof.

De gravin van Vlaanderen, prinses Stephanie en prins Albert kwamen tegelijk op het paviljoen aan. De buitenlandsche gezanten zijn door officieele telegrammen op de hoogte gebracht.

Brussel, 17 Dec. [R. O.] De eerste couranten verschenen hedenmorgen in zwarten rouwrand.

Dokter Thiriar verklaarde aan een verslaggever van de „Etoile Belge". Wij hadden er een voorgevoel van, want wij wisten, dat de koning aan een hartkwaal, door zijn ouderdom, leed. Dit was onze grootste zorg toen wij de operatie volbrachten. Ondanks alles besloten wij tot de operatie, omdat wij den vorst de ontzettende pijnen, tengevolge van zijn koliek, wilden besparen. De koning is zonder pijn te hebben geleden, gestorven. Twee gediplomeerde zusters zijn onmiddelijk begonnen met de ontkleeding van het lichaam.

Na de tijding ontvangen te hebben begaf minister-president Schollaert zich onmiddelijk naar het paleis te Laeken.

De officieele „Moniteur" zal hedenmiddag met een extra-nummer verschijnen, waarin bepaald wordt, dat tot aan de eedsaflegging van 's konings opvolger een raad van ministers het bewind zal voeren.

Brussel, 17 Dec: [R. O.) De koning rust op een praalbed gekleed in de uniform van luitenant-generaal. De gravin van Vlaanderen, en de prinsessen Stephanie en Clementine liggen bij het hoofdeinde van het bed snikkende neergeknield. Prins Albert ligt voorover ter zijde van het bed en jammert eveneens luidde. Prinses Louise zal dezen avond aankomen. De laatste wilsbeschikkingen des konings vormen, naar het schijnt een zeer lijvig stuk.

Men weet nog niet zeker wanneer het stoffelijk overschot naar Brussel zal vervoerd worden. In ieder geval zal de begrafenis plaats hebben in de St. Gudule-kerk.

De koning behield na zijn dood het uiterlijk van volkomen onbewogenheid.

De gravin van Vlaanderen en de prinsessen Clementine en Stephanie verlieten het paleis om 7.10; baronesse Vaughan vertrok om 7.50 naar Ballincourt, alle pogingen om haar te interviewen waren vergeefs.

Brussel, 17 Dec. (R. O.) De bladen publiceeren lange artikelen, aan het leven en de regeering van den koning gewijd.

Meerdere bladen wijzen op de schitterende eigenschappen van den overledene en de groote rol, die hij speelde in de geschiedenis van België:

Eenige bladen critiseeren zijn privaat leven scherp.

Brussel, 17 Dec [R. O.] De minister van buitenlandsche zaken deelde officieel aan de staatshoofden het bericht van 's konings dood mede

De nationale vlag wappert half stok van de departementen en alle publieke gebouwen, talrijke huizen steken vlaggen met rouwcrêpe gedrapeerd uit. De gemeentelijke schouwburgen zullen eenigen tijd gesloten worden.

Brussel 17 Dec. (R, O.) Het lijk van den koning zal tot 6 uur worden tentoon gesteld. Het Hof zal den rouw aannemen voor 6 maanden, het Huis des konings voor een jaar.

Onder de condoleance-telegrammen van de verschillende souvereinen en staatshoofden worden vermeld: een van den Duitschen keizer, den koning en de koningin van Engeland, den koning van Spanje, den keizer van Oostenrijk, koning en koningin van Italië, president Fallieres. Z. H. den Paus. De verschillende mogendheden zullen officieel bij de begrafenisplechtigheden vertegenwoordigd zijn.

De rechtbanken hebben hun zittingen verdaagd ten teeken van rouw en geen zittingen zullen worden gehouden tot aan de troonsbestijging van den nieuwen koning.

Notaris Morren en baron Goffinet zullen het testament des konings bij het tribunaal deponeeren.

Brussel, 17 Dec. (R. O.) In tegenspraak met de eerste berichten wordt gemeld, dat barones Vaughan niet vertrokken is.

De troepen moesten heden in groot tenue gaan bij gelegenheid van den 44en verjaardag van Leopold's troonbestijging. Een tegenorder is aanstonds uitgevaardigd.

De ministers Schollaert en de Lantsheere kwamen ten paleize toen de koning reeds op een praalbed was gelegd in het groot tenue van generaal. Het personeel van het paleis defileerde voor het stoffelijk overschot.

Ook de journalisten vroegen verlof om voor de baar te defileeren en werden ontvangen door generaal Wahis en Carton Wiart, secretaris des konings, die verklaarde, dat de doodsoorzaak volstrekt geen verband hield met de ziekte. Vervolgens zeide hij nog, gelukkig te zijn de pers zulke bewijzen te zien geven van grenzelooze toewijding.

Baron Goffinet voegde er aan toe: ik ben nooit een hoveling geweest, de grootheid van dezen dood heeft mij diep getroffen. De grootheid van het verlies door het land geleden schijnt mij nu nog grooter dan voorheen.

De doodstrijd van den koning duurde volgens den een 7 minuten, volgens anderen 10 minuten. Van avond zal de opstelling van de overlijdings-acte plaats hebben.

Prins Albert waarschuwde zelf alle buitenlandsche hoven. De ministerraad zou vandaag bijeenkomen.

In tegenspraak met de berichten, dat de koning een zeer eenvoudige begrafenis gevraagd zou hebben, bevestigt men nu, dat de begrafenis geregeld zal worden met hetzelfde ceremonieel als van Leopold I.

De journalisten defileeren voor het stoffelijk overschot in de zaal, waarin het is neergelegd. Die zaal is een groote slaapkamer, zeer eenvoudig ingericht, waar twee officieren, meerdere dienaren, twee religieuzen de wacht houden.

De koning is gekleed in groot tenue van luitenant-generaal met epauletten, degen en het groot-lint van de Leopolds-orde, en rust op een praalbed.

Door den bleeken schijn der kaarsen schijnt zijne uiterlijk in het minst niet ingevallen. Hij ziet er uit of zijn leven zonder lijden is heengevloden. De handen zijn gekruist over de borst.

Aan zijn voeten heeft hij zwarte pantoffels, die witte kousen laten zien. Het hoofd ligt zeer laag.

De rouwkamer heeft zoo gezegd geen enkele versiering. Twee kandelaars branden op den schoorsteen.

Nieuw-Jaar advertentie.

Een gelukkig Nieuwjaar aan al mijn vrienden en kennissen op Curaçao, Aruba en Bonaire.

Tilburg, 14 Dec. 1909.

M. V. ZWIJSEN.

Advertentien.

Drukker :
ALFREDO F. SINTIAGO

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1910.	Carcas.	Zulia.	Philad.	Marcb.	Carcas.	Zulia.
Vertrekt van NEW-YORK	Jan. 1	Jan. 8	Jan 15	Jan. 22	Jan 29	Feb. 5
Komt aan te SAN JUAN	6		20		Febr. 3	
Vertrekt van „	7		21		4	
Doet CURAÇAO aan	9		23		6	
Komt aan te LA GUAIRA	10	15	24	29	7	12
Vertrekt van „	12	17	26	31	9	14
Komt aan te PTO. CABELLO	13		27		10	
Vertrekt van „	14		28		11	
Komt aan te CURAÇAO	15	18	29	Febr. 1	12	15
Vertrekt van „	16	23	30	6	13	20
Doet LA GUAIRA aan		24		7		21
Doet SAN JUAN aan	18		Feb. 1		15	
Vertrekt van „	19		2		16	
Komt aan te NEW-YORK	24	31	7	14	21	28

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Zulia	Merida	Marcb	Merida	Zulia.
Vertrekt van CURAÇAO	Jan 10	Jan 18	Jan 24	Feb. 1	Feb. 7	Feb 15
Komt aan te MARACAIBO	11	19	25	2	8	16
Vertrekt van „	14	22	28	5	11	19
Komt aan te CURAÇAO	15	28	29	6	12	20